

některého úkonu nebo projevu některého ústavního činitele, úřadu nebo veřejného orgánu hanobil republiku, či zda nesl se úmysl pachatelův výhradně k tomu, by hanobil pouze dotčeného ústavního činitele, úřad, nebo veřejný orgán, na jehož úkon nebo projev útočí. Na posouzení otázky, zda mohly osoby, jimž projev pachatelův svědčil, poznati úmysl pachatelův, k onomu účelu se nesoucí, či zda bylo jim předpokládati jen omezenější úmysl, závisí v podstatě i řešení další otázky, zda mohlo hanobením snížit vážnost republiky neb ohrozití obecní mír v republice. Pro tento účinek stačilo by již, byla-li hanobením republiky třebaže jen v omezené části obyvatelstva utvořena nálada, zjednati průchod pohoršení nad hanobením nebo nad událostmi, k nimž hanobením poukazovalo. Sluší proto souhlasiti s názorem nalézacího soudu, že pro pojem hanobením republiky není zapotřebí, by bylo použito slova republika. Avšak nelze souhlasiti s dalším povšechným názorem nalézacího soudu, že hanobením republiky jest již útočením proti jednotlivým opatřením státní (vládní) moci v mezích ústavy státní správy, obzvláště útok proti parlamentu a útok proti organizaci vojenské moci. Bylo naopak na nalézacím soudě, by uvažoval a zjistil, zda směřoval úmysl obžalovaného pouze proti Národnímu shromáždění a proti vojsku, po případě samostatnému oddělení vojska, či zda bylo úmyslem obžalovaného, prostředkem útoků na tato veřejná zařízení hanobiti samotnou republiku. V onom případě bylo by o skutku obžalovaného uvažovati s hlediska článku III. a IV. zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák., a jen v případě druhém bylo by možno podřaditi projevy obžalovaného trestní normě §u 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky, jsou-li dány též ostatní předpoklady tam stanovené. Jelikož nalézací soud o případném, útoku na Národní shromáždění a na organizaci vojenské moci převyšujícím úmyslu obžalovaného neuvažoval a nezjistil jej, není skutková podstata přečinu §u 14 čís. 5 zák. na ochr. rep., jímž byl obžalovaný uznán vinným, zjištěnými skutečnostmi, najmě po stránce subjektivní naplněna. Odsuzující výrok prvé stolice spočívá na nesprávném použití zákona a bylo jej z důvodu čís. 9 písm. a) §u 281 tr. ř. zrušiti. Neúplnost skutkových zjištění vyžadovala vrácení věci nalézacímu soudu k opětovnému projednání a rozhodnutí.

Čís. 1593.

Výrok: »aby tedy Kristus nyní přišel, aby učinil zázrak a dnešní chudé nasýtil« je zločinem dle §u 122 a) tr. zák., byl-li pronesen v úmyslu Krista zlehčiti, přečinem §u 303 tr. zák., vztahoval-li se jen na víru v zázraky.

Ochrany §§ů 118, 121 ústavní listiny nemůže se dovolávati, kdo se směšňoval nauku církve.

I čtení literárního díla (epigramů) tiskovou censurou bez závady propuštěného, může zakládati skutkovou podstatu přečinu §u 303 tr. zák.

(Rozh. ze dne 4. dubna 1924, Zm II 1/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství a obžalované Hedviky K-ové do rozsudku krajského soudu v Uherském Hradišti ze dne 10. října 1923, jímž byla obžalovaná uznána vinnou přečinem urážky zákonně uznané církve podle §u 303 tr. zák., naproti tomu sprostěna podle §u 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro zločin rušení náboženství podle §u 122 a) a 122 d) tr. zák.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost státního zastupitelství uplatňuje zmatek dle §u 281 čís. 10 tr. ř., protože soud nalézací ve výroku »aby tedy Kristus nyní přišel, aby učinil zázrak a dnešní chudé nasýtil« shledal foliko přečin podle §u 303 tr. zák. a nikoli, jak žalováno, zločin podle §u 122 a) tr. zák. Vycházejíc ze správného ovšem předpokladu, že pojem Boha ve smyslu §u 122 a) tr. zák. nutno vykládati dle nauky církve, státem uznané, zde římsko-katolické, a vztahovati proto i na druhou božskou osobu, Krista, dovozuje stížnost, že onen výrok nevztahuje se pouze na víru v zázraky, nýbrž jest nesporně tupením Ježíše Krista, kdyžť jádrem výroku jest posměšná výzva, by Kristus dnes, kdy jest tolik chudých, sestoupil a činil zázraky. Není ovšem pochyby, že onen výrok mohl by dle svého doslovu zakládati též skutkovou podstatu zločinu dle §u 122 a) tr. zák., stal-li se v úmyslu, Krista jako druhou božskou osobu dle nauky církve římsko-katolické zlehčiti. Ježto však soud nalézací, zkoumaj, jak jest k tomu podle §u 258 tr. ř. povolán, smysl, jaký obžalovaná do slov svých vkládala, dospěl dle prokázané souvislosti řeči k závěru, že se ono rčení vztahovalo pouze na víru v zázraky, aniž z rozsudku vyplývá, že vycházel z jiného právního názoru, než jakého se zmateční stížnost sama dovolává, nelze uznati zmateční stížnost státního zastupitelství za důvodnou a bylo ji zamítnouti.

Odůvodněnou nelze shledati ani stížnost obžalované. Proč shledává zmatek dle §u 281 čís. 9 a)tr. ř. v tom, že rozsudek odsuzuje obžalovanou podle §u 303 tr. zák. již proto, že citované v rozsudku epigramy četla, není stížností blíže objasněno. Čtení stalo se ve IV. chlapecké třídě obecné školy před shromážděnými žáky, tedy nepochybně před více lidmi, zákon pak nerozeznává, zda činnost, prvou skutkovou podstatu podle §u 303 tr. zák. zakládající, stala se řečí volnou či slovem čteným. Budiž proto jen poukázáno na další důvody, dle nichž obžalovaná nespokojila se čtením epigramů, nýbrž na dotazy žáků volným slovem je vysvětlovala a rozváděla. K výtce stížnosti, že po stránce subjektivní nestačí pro odsouzení podle §u 303 tr. zák. pouhé zjištění vědomí pachatelova, že čtením epigramů a vlastními úsudky brojí proti učení a zařízení dotyčné církve, nýbrž že třeba zlého úmyslu, jak dovozuje rozhodnutí víd. sb. 4469/17, lze ovšem připustiti, že by pouhé vědomí, zejména pouhé vědomí pachatelovo, že brojí (ne sesměšňuje nebo zlehčiti hledí) proti učení a zařízení dotyčné církve samo o sobě s hlediska §u 303 tr. zák. na odůvodnění odsuzujících výroků nepostačovalo. Pokud jde ostatně o vědomí způsobilosti, aby nauka církve byla sesměšňována, ovšem již samo ono rozhodnutí poukazuje na to,

že již ono vědomí může — byť i nemusí — vésti k závěru, že pachatel má též úmysl, přivoditi tento výsledek (viz dřívější judikaturu, která v konkrétních případech již i pouhé vědomí po stránce uvedené, alespoň pokud jde o sesměšňování shledávala postačitelným). Zde však otázka ta nemá rozhodujícího významu, protože rozsudek v důvodech výslovně zjišťuje tendenci obžalované, tedy přímý její úmysl, aby nauku církve katolické u žáků sesměšňovala, a, vytýká-li stížnost po té stránce též zmatek podle Šu 281 čis. 5 tr. ř., protože prý rozsudek neuvádí okolností, ze kterých soudí na onen úmysl obžalované, stačí poukázati k tomu, že rozsudek tendenci zmíněnou výslovně odvozuje z výběru čtených epigramů. Tvrdí-li stížnost, že dotyčný náhled soudu vyvrácen jest vlastním jeho zjištěním, že čtení a výklady obžalované vzbudily mezi žáky nevoli, tedy nikoli výsměšnou náladu, dokazuje zjištění to jen, že obžalovaná zamýšleného úspěchu nedosáhla, nikoli též, že ho nezamýšlela. Vše, co jinak stížnost rozvádí, jest pouhým, s hlediska §§ů 258, 288 čis. 3 tr. ř. v rámci zmateční stížnosti nepřipustným brojením proti přesvědčení soudu o úmyslu obžalované, jež proto nepřichází pro soud zrušovací při rozhodování o správnosti rozsudku po stránce právní v úvahu. Budiž proto jen ještě podotčeno, že předpis §§ů 118, 121 ústavní listiny zaručuje ovšem svobodu vědeckého bádání a hlásání jeho výsledků, svobodu svědomí a vyznání, než ani to, ani ono není totožným s úmyslným sesměšňováním nauky církve, v něž ovšem věřiti nebo nevěřiti každému státnímu občanu s hlediska zákona jest volno, a to před nedospělými žáky venkovské obecní školy, kde o hlásání výsledků vědeckého bádání nemůže býti vážně řeči. Tím také vyvrací se výtká stížnosti, že nelze stihati trestně čtení epigramů, když ještě za Rakouska tiskovou censurou bez závady byly propuštěny a veřejně prodávány. Okolnost ta podmiňuje ovšem beztrestnost rozšiřování knihy dle tiskového zákona, nekryje však zneužívání jejího obsahu k účelům v trestním zákoně trestem ohroženým. A má-li stížnost za to, že okolnost ta vzbuditi musí alespoň v osobě práv nezalé omyl v příčině subjektivní přičitatelnosti viny, stačí poukázati na vyvrácení výtky k tomu, že jednak dotyčný omyl obžalované není v rozsudku zjištěn, jednak šlo by o omyl právní ve smyslu Šu 3 tr. zák., který pachatele vůbec neomlouvá.

Čís. 1594.

Zákon na ochranu republiky ze dne 19. března 1923, čis. 50 sb. z. a n.

K pojmu »vážného znepokojení obyvatelstva« se nevyžaduje, by rozšiřováním zprávy vyvolána byla přímo panika, nýbrž stačí již vyvolání nelibého stavu představou zla, jež dle rozšiřované zprávy v obyvatelstvu (v jeho části) má vzniknouti.

Po stránce objektivní vyžaduje skutková podstata přestupku Šu 18 čis. 1 zákona objektivní nepravdivost zprávy; po stránce subjektivní jest nerozhodno, zda pachatel považuje zprávu za pravdivou, či má-li pochybnosti o pravdivosti její, nýbrž, rozhodným jest jedině, zda měl dostatečné důvody, aby ji měl za pravdivou.

(Rozh. ze dne 4. dubna 1924, Zm II 64/24.)